

12. 12. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náhrada škody způsobené informací nebo radou odborníka

Nový občanský zákoník stanovuje nově povinnost nahradit škodu způsobenou informací nebo radou poskytnutou odborníkem. Povaha této normy je zatím spíše nejasná a s ohledem na objektivní charakter případné odpovědnosti, tedy na nemožnost uplatnit jakékoli důvody, které by odborníka zprostily odpovědnosti za případnou škodu, vyvstávají oprávněné obavy.

GLATZOVA & Co.
Advokátní kancelář - Law firm

Podle ustanovení § 2950 věty první občanského zákoníku hlásí-li se někdo jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Na českém území jde o pouze staronové ustanovení, neboť za účinnosti obecného občanského zákoníku platilo ustanovení obdobné (§ 1300 ABGB)[1], ze kterého znění § 2950 nepochybně vychází a které v Rakousku platí dodnes. Na rozdíl od jeho znění, které obsahuje slovo „nedopatřením“ a ze kterého se dovozuje subjektivní odpovědnost s možností vyvinění, se však u § 2950 jedná o odpovědnost objektivní, a to dokonce absolutní. Ustanovení § 2950 tak může vzbudit důvodné obavy u všech odborníků, že svým zákazníkům nebo klientům, odpovídají za každou škodu, která jim na základě rad nebo informací poskytnutých odborníky vznikne, a to i tehdy, když postupovali s náležitou péčí a nejednali nedbale. Následující výklad se snaží krátce vymezit předpoklady této odpovědnosti a zároveň ukázat možné korektivy této přísné odpovědnosti.[2]

Škůdce vystupuje jako odborník

Odborníka můžeme obecně vymezit jako osobu, která má určité zvláštní dovednosti nebo vědomosti, kterými běžný člověk ve společnosti nedisponuje. Bude se tak v první řadě jednat o osoby vykonávající určitá povolání - lékaři, advokáti, realitní makléři, daňoví, investiční nebo bankovní poradci, specializovaní prodejci, stavbyvedoucí, automechanici atd. Ustanovení však evidentně nevylučuje ani osobu vykonávající činnost, která jeho povoláním není (např. politik, který kdysi býval lékařem), ba dokonce i osobu, která se za odborníka pouze vydává, odbornými znalostmi ale ve skutečnosti nedisponuje.

Poskytnutí neúplné nebo nesprávné informace nebo škodlivé rady za odměnu v záležitosti své odbornosti

Mám za to, že radou nebo informací může být jakékoli sdělení odborné povahy poskytnuté jakoukoli formou. Samotné poskytnutí informace nebo rady však nepostačuje, je nutno aby šlo o informaci neúplnou nebo nesprávnou, případně o radu škodlivou (dále jen nesprávnost). Podle mého soudu je spravedlivé posoudit nesprávnost s ohledem na to, zda takováto informace nebo rada může být

průměrným odborníkem v dané oblasti za nesprávnou považována. Toto objektivní měřítko průměrného odborníka by tak mohlo představovat první korektiv přísné objektivní odpovědnosti. Odborník by neměl být odpovědný za každou svou informaci nebo radu, na základě které adresátovi později vznikne škoda, nýbrž pouze za tu, kterou je možno v rámci jeho profese za nesprávnou považovat. Mám rovněž za to, že by se tato nesprávnost měla posuzovat výhradně k okamžiku poskytnutí. Otázkou je, zda musí být poskytnuta přímo konkrétní osobě, nebo může být poskytnuta i nepřímo širšímu okruhu adresátů, tedy zda např. stačí si informaci přečíst v odborném časopise, který jsem si zakoupil.

Pojem odměny je nutno vykládat širěji než pouhé finanční plnění. Rakouská teorie i judikatura ho vykládá tak, že tento pojem zahrnuje každý zvláštní vztah mezi osobami (Sonderbeziehung), může jít nejen o vztah smluvní, nýbrž i o pouhý „jednorázový“ obchodní kontakt“.[3] Je nutno zmínit, že ustanovení by se v žádném případě nemělo vztahovat na informace, které si lidé poskytují v rámci pouze běžného společenského styku. Příkladem může být situace, kdy Vám přítel vinař u večere doporučí značku vína nebo přítel automechanik výběr vozidla.

Co se týče příkladu s odborným časopisem, domnívám se, že mezi odborníkem, který článek v časopisu publikuje, a čtenářem, výše uvedený vztah není, proto je aplikace tohoto ustanovení vyloučena.[4] V případě vztahu mezi čtenářem a vydavatelem, případně prodejcem časopisu lze povinnost nahradit škodu opět stěží dovodit, neboť vydavatel je pouze zprostředkovatelem informace a rovněž informace běžně neposkytuje v záležitosti své odbornosti.

Vznik škody a příčinná souvislost mezi poskytnutím informace nebo rady a vznikem škody

Předpokladem povinnosti nahradit škodu je samozřejmě její vznik a dále příčinná souvislost. Je třeba dovodit, že bez poskytnutí informace nebo rady by škoda nenastala, a že škoda je podle obvyklého (přirozeného) chodu věcí adekvátním následkem takového poskytnutí. Adekvátní následek je takový, který je pro škůdce předvídatelný. Předvídatelnost se posuzuje podle objektivního kritéria rozumně se chovající srovnatelné osoby (v tomto případě profesně) ve srovnatelné situaci. Mám za to, že posuzování příčinné souvislosti optikou předvídatelnosti může představovat další korektiv přísné objektivní odpovědnosti. Pokud totiž odborník jedná s náležitou péčí, která je vlastní odborníkům jeho oboru, a tedy nejedná nedbale[5], stěží může na základě svých zkušeností předvídat, že na základě poskytnutí informace nebo rady dojde ke vzniku škody. V takovém případě pak příčinnou souvislost mezi poskytnutím informace nebo rady a vzniklou škodou nelze dovodit.

V této souvislosti je rovněž třeba zmínit, že pro stanovení výše náhrady škody může být rozhodující i to, zda škoda vznikla rovněž následkem okolností, které se přičítají samotnému poškozenému (§ 2918). Lze si představit situace, kdy poškozený zamlčí okolnosti, které jsou pro udělení úplné a správné informace podstatné nebo následně sám s uvedenou informací nesprávně naloží. V takovém případě by náhrada škody měla být přiměřeně snížena.

Vztah ustanovení § 2950 věty první a zvláštních právních předpisů

V českém právním řádu existuje řada předpisů, které vymezují odpovědnost za škodu pro určité profese (např. ustanovení § 24 zákona o advokacii, § 6 odst. 8 zákona o daňovém poradenství, § 41 zákona o patentových zástupcích). Podle expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy má speciální úprava ve zvláštních předpisech přednost a obecná úprava týkající se škody způsobené informací nebo radou podle § 2950 se neuplatní.[6] Stanovisko argumentuje zásadou, že zvláštní zákon nahrazuje obecný. Mám za to, že je to namístě. Je rovněž totiž nutno uvést, že všechny výše uvedené zákony obsahují možnost zprostit se odpovědnosti, pokud škůdce prokáže, že škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat. I z tohoto pohledu je paradoxní, že např. různí finanční poradci, kteří svůj zvláštní předpis nemají, se oproti daňovým

poradcům tohoto zprošťujícího důvodu nemohou dovolávat, ba dokonce že jejich případná odpovědnost za poskytnuté rady byla před rokem 2014 mírnější než u daňových poradců a po roce 2014 je naopak zřetelně přísnější, a to vše bez řádného zdůvodnění zákonodárce.[7]

Nutnost nalezení spravedlivé rovnováhy

Se všemi zde pouze nastíněnými problémy si bude muset soudní praxe zřejmě dříve nebo později poradit, neboť se jedná o ustanovení, které nejen, že vyvolává otázky, ale může mít i vysoce praktické dopady v nejrůznějších oborech lidské činnosti. Neměla by přitom zapomenout na to, že účelem této odpovědnosti za poskytování informací by měla být vyváženost mezi legitimní důvěrou v informace poskytované povolanými osobami na jedné straně a na straně druhé důvěrou odborníků v to, že nebudou sankcionováni, pokud řádně dodržují standardy, které jsou na ně v rámci jejich povolání kladeny.



Mgr. Vojtěch Lovětínský,
advokátní koncipient

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440
Fax: +420 224 248 701
e-mail: office@glatzova.com

[1] „Znalec jest i tehdy zodpovědný, udělí-li nedopatřením za odměnu škodlivou radu v záležitostech svého umění nebo vědy. Kromě tohoto případu ručí rádce jen za škodu, kterou jinému způsobil udělením rady vědomě.“ Ustanovení navazuje na § 1299 ABGB, které je pak obdobným ustanovením našemu § 5 ObčZ.

[2] Neboť, jak výstižně uvádí Sedláček: „Nikdo nemůže s úplnou bezpečností říci, že určitými prostředky dojde k určitému cíli, poněvadž je vždy možno, že nějaké nepředvídané okolnosti žádoucímu účinku zabrání. Správná rada musí označiti takové prostředky, které podle obecné zkušenosti povedou k cíli.“ Rouček, F., Sedláček, J. a kol. Komentář. Díl V, s. 782.

[3] Viz Karner, E. Haftung für Rat und Auskunft zwischen Vertrag und Delikt. In: Festschrift für Helmut Koziol, Jan Sramek Verlag, 2010, s. 697, Welser, Bürgerliches Recht II. 13. vydání. Vídeň: Manz, 2007, s. 354.

[4] Vůči třetím osobám, tzn. osobám stojícím mimo uvedený vztah, se náhrada škody podle rakouské

teorie a judikatury v zásadě nepřiznává. K ojedinělým výjimkám viz Karner, op.cit. sub. 3, s. 703.

[5] Srov. § 2912 ve spojení s § 5 občanského zákoníku.

[6] Viz výkladové stanovisko č. 29 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 25. 6. 2014 k náhradě škody způsobené v souvislosti s výkonem odborného poradenství podle zvláštních zákonů.

[7] Důvodová zpráva je na tomto místě více než nedostatečná (k § 2950 uvádí jen: Jedná se o standardní úpravu, která je civilnímu právu vlastní už od dob římského práva).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)